

*Кислицька Н.,
викладач, Київський коледж будівництва,
архітектури та дизайну, м. Київ*
*Зикіна М.,
викладач, Київський коледж будівництва,
архітектури та дизайну, м. Київ*

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ТА ГРОМАДЯНСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Громадянське виховання для української освіти має важливе значення, оскільки у сучасних умовах, воно пов'язане з розвитком європейського освітнього середовища. З огляду на це важливим і актуальним постає концептуальне осмислення досвіду роботи коледжів щодо громадянського виховання, вивчення сучасних методик виховання громадянськості студентів з метою використання раціонального, корисного та цікавого для освітнього простору України.

Проблеми громадянського виховання досліджували українські науковці, а саме: І.Д. Бех, Ю.І. Завалевський, О.Ф. Кошопал, Л.О. Рехта, О.В. Сухомлинська, К.І. Чорна та інші. Так, Т.В. Гребеник вивчала проблеми управління процесом громадянського виховання студентів, О. А. Дубасенюк досліджувала концептуальні та прикладні аспекти ціннісно-морального виховання особистості майбутнього педагога в системі вищої освіти, Ю.В. Ївженко формування у студентської молоді почуття громадянськості, О. В. Ковальчук проблеми формування національно свідомих громадян, А.Г. Сігова досліджувала процес формування громадянської позиції студентів, О. І. Пометун проблеми вивчення історії як основи і найважливішого засобу виховання національної свідомості дітей та молоді, Г.Г. Філіпчук досліджував вплив освіти на націєтворчість [1-8].

Пріоритетом освітнього процесу в коледжі стало створення демократичного середовища, яке б сприяло формуванню патріотичної, духовно багатой, фізично досконалої особистості студента.

Колективом коледжу розроблена програма «Формування патріотичних та громадянських якостей особистості студента», що дав можливість забезпечити виховання справжнього патріота та професіонала. Розроблена програма передбачає наступні завдання виховної діяльності:

1. Створення умов для реалізації особистісно орієнтованого, системного, діяльнісного та компетентнісного підходів до організації освітнього простору.
2. Створення виховного простору, який сприятиме розвитку творчого потенціалу студентів та викладачів.
3. Організація навчального процесу із урахуванням особливостей молодого людини.
4. Проведення в практику інноваційних педагогічних технологій.
5. Співпраця з органами студентського самоврядування, громадськими організаціями студентів.
6. Забезпечення науково-методичного та психологічного супроводу реалізації розробленої програми формування ціннісних орієнтацій.
7. Організація співпраці з батьківськими комітетами, представниками місцевого самоврядування та громадських організацій щодо виховання студентської молоді.

Очікувані результати виконання програми є:

- Активізація проектної діяльності студентських колективів груп у рамках виховного простору закладу.

- Створення демократичного простору в студентських колективах.

- Підвищення якості роботи з обдарованими студентами.

- Поліпшення співпраці з громадськими організаціями і соціальними інституціями.

- Підвищення рівня творчої ініціативи студентів та педагогів.
- Використання педагогами сучасні інноваційні форми роботи.
- Підвищення професійної компетентності педагогів і популяризація сучасного педагогічного досвіду з проблем виховання.

- Використання організаційно-педагогічної, родинно-сімейної, національно-культурної, просвітницької діяльності педагогів та студентів.

- Виховання самовідданих, свідомих громадян, які готові захищати Батьківщину.

Програма розроблялася із врахуванням нормативно – правової бази, а саме:

1. Конституції України.

2. Закону України "Про освіту",

3. Закону України "Про фахову передвищу освіту».

4. Концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти (Наказ МОН, 2019).

5. Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року (КМУ, 2020).

6. Положення "Про формування правової культури студентів під час вивчення суспільнознавчих дисциплін".

У процесі реалізації програми з формування патріотичних та громадянських якостей ми намагалися органічно поєднати основні принципи національно-патріотичного виховання, а саме: національну спрямованість виховання, культуровідповідність, гуманізацію виховного процесу, суб'єкт-суб'єктну взаємодію, особистісну орієнтацію, творчу самодіяльність та інш. Це дозволило забезпечити досягнення значних результатів, студенти міцно і органічно засвоювали загальнолюдські і українські національні цінності.

Складний процес формування патріотичних та громадянських якостей у студентів здійснювався за допомогою різноманітних форм роботи, вибір яких залежав від вікових особливостей здобувачів освіти з урахуванням основних напрямів професійної підготовки [1]. Для реалізації програми використовувалися наступні формами виховної діяльності серед студентів:

- масові заходи (дискусії, диспути, конференції, інтелектуальні аукціони, вікторини, подорожі до джерел рідної культури, створення книг);

- практичні заходи (екскурсії, свята, театр, творчі групи, осередки, огляди-конкурси, олімпіади);

- інтегративні заходи (студентські клуби, фестивалі, гуртки);

- індивідуальна робота (творчі завдання, звіти, доручення, індивідуальна робота тощо);

Під час занять із суспільних дисциплін у коледжі проводилися дискусійні ринги (дебати). Суть заходу полягає в тому, що студенти під час їх проведення, окрім теоретичних знань набувають навички практичного застосування знань. Студенти активно долучалися до визначення тем засідань.

На засіданнях студенти демонструють знання прав, обов'язків громадян. Під час своєї ролі в гри в ролі відповідача виступають самі студенти, які досліджують причини негативних проявів у суспільстві. Учасники збирають факти, демонструють фільми, як доказову базу, вчать правильно вести дебати, дотримуватись принципів гуманності, законності. Наприклад: обговорювали проблеми відповідальності, соціальної активності, злочинності та інше. Засідання, де студенти виконують різні ролі, проводилися кожного місяця. На такі дебати запрошуються студенти інших груп та викладачі. Таким чином, проведення навчально-практичного заходу:

- сприяє теоретичній та практичній підготовленості студентів;

- розвиває самоосвітню діяльність;

- підвищує рівень активності студентів;

- дисциплінує студентів;

- отримання навичок пошукової роботи;
- формує свідоме ставлення до себе й інших.

Розвиток взаємодії коледжу з представниками громадських організацій є ще одним із шляхів розвитку сучасного закладу. Співпраця з громадською організацією «Всеукраїнське жіноче товариство імені Олени Теліги» показав, що така співпраця стимулює пізнавальний інтерес і активне ставлення молоді до суспільних дисциплін. Залучення студентів до дослідницької роботи, пов'язуючи теоретичні знання з актуальними проблемами сучасності, такий підхід розвиває соціальну активність студентів.

Постійно діюча «Школа студентського лідера» сприяла вихованню відповідального громадянина та патріота України. Студенти коледжу активно брали участь у різноманітних міських конкурсах, олімпіадах, що проводилися громадськими об'єднаннями. Організація масових заходів для студентів, з активною участю громадських організацій, є дуже важливим механізмом для досягнення результатів і мети в системі розвитку культури і патріотизму.

З метою формування комунікативних здібностей студентських лідерів викладачі суспільних дисциплін проводять тренінги, в рамках освітнього проекту «Школа лідерів молодіжної громадської організації». Програма розрахована на 22 години теоретичних та практичних занять з відповідним змістовим наповненням [4].

Флешмоби широко використовуються молодіжними громадськими об'єднаннями. Зібрання студентів за окремою тематикою з певними гаслами, наприклад, «Ми українці», формує в них патріотичні та громадянські якості, сприяє розвитку почуття громадянськості та професійним компетенціям.

Кожного року у коледжі оргкомітетом проводиться анкетування студентів щодо оцінки проведених заходів. В останньому опитуванні взяли участь 170 студентів з різних начальних груп коледжу. Більше 90% студентів оцінили проведені заходи на «добре» та «відмінно». Таким чином, розроблена програма формування ціннісних орієнтацій студентської виправдовує себе.

Реалізація основних програмних положень дозволила сформувати патріотичні та громадянські якості особистості студента, розвинути стійку мотивацію на моральну стійкість, національну свідомість, духовне багатство, здоровий спосіб життя, соціальну адаптованість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гребеник Т. В. Управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу (дис. ... канд. пед. наук). Суми. 2011.
2. Дубасенюк О. А. Концептуальні та прикладні аспекти ціннісно-морального виховання особистості майбутнього педагога в системі вищої освіти. Проблеми освіти: зб. наук. праць, 2018. 1 (88). С. 127-139.
3. Ївженко Ю.В. Теоретичні аспекти формування почуття громадянськості студентської молоді / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-педагогічні засади формування громадянської відповідальності у студентів». Конотоп. 2018. С.8–16
4. Ївженко Ю.В. Тренінг як засіб формування комунікативних здібностей у студентських лідерів/ Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-педагогічні основи розвитку особистості в сучасних умовах комунікації: досвід, проблеми, перспективи». Київ, 2018. С.303
5. Ковальчук О. В., Довбищенко В. І., Шалда Т. В. Основи формування національно свідомих громадян // Початкова школа. 2009. № 3. С. 4–5.
6. Сігова А.Г. Формування громадянської компетентності учнів початкових класів. Наукові записки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія

«Педагогічні науки»: збірник наукових статей. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. Вип. СХХХІV (134). С. 215–220.

7. Пометун О. І. Вивчення історії в початковій школі як основа і найважливіший засіб виховання духовності, національної свідомості та розвитку мислення молодших школярів / О. Пометун // Історія в школах України. 2004. №2. С. 15–18.

8. Філіпчук Г.Г. Націєтворчість освіти/ Монографія. Чернівці: Зелена Буковина, 2014. 400 с.